

سیاستگذاری های عمومی

با ویاچه

دکتر علیناجیدی

معاون حقوقی رئیس جمهور

نویسنده

پیرمولر

ترجمه

روح الدین کرد علیوند

عضو هیات علمی دانشکده حقوق دانشگاه تربیت مدرس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فیبا

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: کرد علیوند، روح‌الدین

عنوان و نام پدیدآور: سیاستگذاری‌های عمومی / نویسنده پیر مولر؛ ترجمه روح‌الدین کرد علیوند، با دیباچه لعیا جنیدی؛ ابرای آریاست جمهوری، معاونت حقوقی. مشخصات نشر: تهران، ریاست جمهوری، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، اداره چاپ و انتشار، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۱۴ ص.

شابک: ۹۷۸۶۶۲۳-۷۸۴۶-۰۵-۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Les politiques publiques.

یادداشت: کتاب حاضر با همین عنوان با ترجمه حمیدرضا ملک‌محمدی توسط انتشارات دادگستر در سال ۱۳۷۸ به چاپ رسیده است.

موضوع: سیاستگذاری

موضوع: Policy sciences

موضوع: مدیریت دولتی

موضوع: Public administration

موضوع: برنامه‌ریزی سیاسی

موضوع: Political planning

شناسه افزوده: کرد علیوند، روح‌الدین، ۱۳۵۵-، مترجم

شناسه افزوده: جنیدی، لعیا، ۱۳۴۷-، مقدمه‌نویس

شناسه افزوده: ایران. ریاست جمهوری. معاونت حقوقی

شناسه افزوده: ایران، ریاست جمهوری، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات کشور،

اداره چاپ و انتشار

رده‌بندی کنگره: H۹۷

رده‌بندی دیویی: ۳۲۰/۶

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۶۰۳۶۴

وضعیت رکورد کتابشناسی: فیبا

سیاستگذاری‌های عمومی

با دیباچه دکتر لعیا جنیدی، معاون حقوقی رییس جمهور

نویسنده:

بیر مولر

مترجم: دکتر روح‌الدین کرد علیوند

عضو هیأت علمی دانشکده حقوق دانشگاه تربیت مدرس

تاریخ و نوبت چاپ: تابستان ۱۴۰۰، چاپ اول

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت کتاب: ۱۶۰/۰۰۰

اداره چاپ و انتشار معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

نشانی: تهران، خیابان ولی عصر (عج)، قبل از چهارراه جمهوری اسلامی، شماره ۱۱۵۸

پیامک: ۶۴۴۵۵۵۷۷۷۷

کد پستی: ۱۳۱۶۷۶۷۴۵۱

تلفن: ۰۹۸۲۱-۶۶۴۹۲۷۰۸

دورنگار: ۰۹۸۲۱-۶۶۴۹۲۷۰۷

پایگاه اینترنتی: www.dotic.ir

پست الکترونیک: law@iripo.ir

تمامی حقوق مادی این اثر برای معاونت حقوقی رییس جمهور محفوظ است.

فهرست مطالب

۵.....	دباجه معاون حقوقی رییس جمهور
۹.....	پیشگفتار مترجم
۱۳.....	مقدمه
۱۶.....	فصل نخست: از نظریه دولت تا تحلیل سیاستگذاری های عمومی
۱۷.....	گفتار نخست: پیدایش دولت و تولد سیاستگذاری های عمومی
۲۱.....	گفتار دوم: خاستگاه تحلیل سیاستگذاری های عمومی
۲۷.....	گفتار سوم: جعبه ابزار تحلیل سیاست گذاری های عمومی
۳۱.....	گفتار چهارم: پیدایش سیاستگذاری های عمومی
۳۶.....	فصل دوم: سیاستگذاری های عمومی به سان صورت بندی کنشگران
۳۷.....	گفتار نخست: مسئله عقلانیت کنشگران
۴۰.....	گفتار دوم: دستگاه های اداری و سیاستگذاری های عمومی
۴۵.....	گفتار سوم: شبکه ها، انجمن ها و اجتماعات سیاستگذاری های عمومی
۴۹.....	گفتار چهارم: سیاستگذاری های عمومی به سان عامل تغییردهنده سیاست
۵۲.....	فصل سوم: تبیین تغییر: تحلیل شناخت محور سیاستگذاری های عمومی
۵۴.....	گفتار نخست: سیاستگذاری های عمومی به سان برقراری ارتباط با دنیا
۶۰.....	گفتار دوم: تحلیل تغییر اقدام عمومی در جوامع پیچیده
۶۵.....	گفتار سوم: سیاستگذاری های عمومی به سان وساطت
۷۲.....	گفتار چهارم: نظریه چرخه های اقدام عمومی
۸۱.....	فصل چهارم: عناصری برای یک راهبرد پژوهشی
۸۲.....	گفتار نخست: ساختن یک موضوع تحقیق
۸۳.....	گفتار دوم: یک رهیافت ده مرحله ای
۸۹.....	فصل پنجم: درک اقدام عمومی معاصر
۹۰.....	گفتار نخست: یک محیط جدید جهانی
۹۳.....	گفتار دوم: ایجاد یک فضای اروپایی اقدام عمومی
۹۶.....	گفتار سوم: سیاستگذاری های عمومی و مناطق
۱۰۰.....	گفتار چهارم: مسئله کارایی سیاستگذاری های عمومی
۱۰۶.....	نتیجه گیری: سیاستگذاری عمومی و دموکراسی
۱۰۸.....	منابع

دباجه معاون حقوقی رییس جمهور

۱. «انجام امور و مسائل حقوقی دولت» و ساماندهی سازمان حقوقی دولت در جای جای ارکان آن به هدف شناسایی، نگه‌داشت، ستاندن و پایش حقوق دولت و ملت در همه اطراف، سمت و سوها، ابعاد و جهات آن، در چارچوب اصل ۱۲۴ قانون اساسی توسط رییس جمهور به معاون حقوقی رییس جمهور سپرده می‌شود. برای رسیدن به این هدف بزرگ و فراگیر، شایسته است کارها و بخش‌هایی در معاونت حقوقی رییس جمهور تعریف شود که مانند و متناظر آن در سایر ارکان دولت نیز پیش‌بینی شده باشد. با همین رویکرد و نگرش بخش‌های متفاوت معاونت حقوقی رییس جمهور در چهار معاونت متفاوت اما بسته و پیوسته به هم چیده شده است. به این ترتیب، مجموعه معاونت حقوقی دارای چهار معاونت «امور حقوقی دولت»، «هماهنگی و برنامه‌ریزی حقوقی دستگاه‌های اجرایی»، «تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات» و «تحقیقات، آموزش و حقوق شهروندی» است که به‌طور مستقیم زیر نظر و مدیریت معاون حقوقی رییس جمهور به انجام وظیفه قانونی می‌پردازند. افزون بر این، مسئولیت‌ها و وظایف و اختیارات معاونت اجرای قانون اساسی رییس جمهور نیز در دولت‌های یازدهم و دوازدهم از سوی رییس جمهور به معاون حقوقی رییس جمهور واگذار شده که در قالب دو معاونت پژوهش و ترویج قانون اساسی و ارتباطات و پیگیری اجرای قانون اساسی در کنار چهار معاونت پیش‌گفته، تحت نظارت معاون حقوقی رییس جمهور فعالیت می‌کنند.

به این سان، معاونت حقوقی رییس جمهور در این دولت مأموریت یافته است تا در زمینه تهیه و تدوین لوایح و پیش‌نویس مقررات و همچنین تصویب‌نامه‌ها و بررسی موافقت‌نامه و پیمان‌های بین‌المللی، رفع اختلاف میان دستگاه‌های اجرایی دولتی و عمومی راجع به اموال منقول و غیر منقول و وظایف آنها، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، برنامه‌ریزی و هماهنگی حقوقی میان دستگاه‌های اجرایی، ترویج قانون اساسی و نظارت بر چگونگی اجرای اصول آن در پرتو اصول ۱۱۳ و ۱۲۱ قانون اساسی، آموزش و پژوهش‌های حقوقی، گفتمان‌سازی حقوقی و پایدار ساختن رویکرد حقوقی دولت اقدام نماید. آشکار است که، این معاونت در دو سطح سیاست‌گذاری و هنجار‌گذاری حقوقی و نیز اجرای تدابیر حقوقی به ایفاء نقش مبادرت می‌ورزد.

۲. سیاست‌گذاری حقوقی فرآیندی است که در چارچوب آن، پس از شناسایی مشکلات و مسائل حقوقی و تهیه دستور کار و اولویت‌گذاری در راستای شناسایی راهکارها، اجرای آنها و ارزیابی تدابیر اجرا شده گام برداشته می‌شود. این معاونت از رهگذر مأموریت یافتن در

زمینه تهیه و تدوین لوایح و پیش نویس مقررات و همچنین پایش مقررات تنظیمی از سوی سایر ارکان دولت و بهبود آن، نقش انکارناپذیری در جریان سازی و گفتمان سازی حقوقی، تدوین رویکرد و سیاست های حقوقی و تعریف راه های اجرای آنها و در واقع هنجارگذاری و دیدگاه پردازی حقوقی دارد.

در این زمینه، علاوه بر تهیه و تدوین لوایح و پیش نویس مقررات، اظهارنظرهای حقوقی نسبت به پیش نویس تصویب نامه های پیشنهادی در دولت، بررسی و ارزیابی لوایح تهیه شده در قوه قضائیه، بررسی و اظهارنظر نسبت به طرح های نمایندگان مجلس شورای اسلامی، تنظیم و اصلاح متن موافقتنامه ها و پیمان های بین المللی و اظهارنظر در این باره، بررسی عضویت دولت در سازمان ها و مجامع بین المللی از جمله جلوه های ایفاء نقش این معاونت به شمار می رود.

۳. هماهنگی، نظارت و برنامه ریزی حقوقی، رسیدگی به اختلاف ها در زمینه تعیین بهره بردار و مستندسازی اموال غیرمنقول، پاسخ به استعلام های حقوقی دستگاه های اجرایی، تدوین نظریه های حقوقی و ایجاد رویه های حقوقی یکپارچه در دستگاه های اجرایی، هماهنگی و رفع اختلاف حقوقی میان دستگاه های اجرایی که جلوه ای از قضا دایی و ترویج هماهنگی و سازش حقوقی است، از مأموریت های مهم این معاونت در زمینه عرصه کنش گیری های حقوقی می باشد. همچنین، تهیه و طرح دعاوی و شکایت های حقوقی دولت جمهوری اسلامی ایران در مراجع قضایی داخلی و نیز دادن مشاوره و پیشنهادهای مناسب، مشارکت در تهیه درخواست ها، اعتراض ها و دعاوی دولت یا مؤسسات دولتی ایرانی در مجامع، سازمان ها و محاکم بین المللی از مأموریت های این معاونت است.

۴. تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور از دیگر نقش های برجسته و پیشینه دار این معاونت است. در ابتدای دهه ۱۳۵۰، سازمان تنقیح و تدوین قوانین و مقررات کشور به منظور تدوین قوانین و مقررات کشور، پیشنهاد تنقیح آنها و تنظیم و تدوین کلیه قوانین و مقررات اجراپذیر تأسیس شد. این فعالیت همچنان ادامه دارد و معاونت حقوقی رییس جمهور در این خصوص با دقت بالا به تنقیح قوانین و مقررات در قالب تدوین پیش نویس لوایح و تصویب نامه های تنقیحی جهت طی مراحل قانونی، انتشار مجموعه های تنقیحی و... مبادرت می ورزد.

۵. ترویج قانون اساسی و حقوق شهروندی و نظارت بر اجرای اصول و موازین آن از مأموریت های بنیادی این معاونت است. در این دوره مدیریت چگونگی اجرای اصول قانون اساسی و موازین حقوق شهروندی، تعیین شاخص برای اجرای اصول مذکور و تهیه و تدوین گزارش های مربوط به اصول اساسی با نظارت و ارزیابی منصفانه و غیرجانبدارانه مورد توجه قرار گرفته است. البته، این معاونت برای نظارت بر اجرای اصول قانون اساسی و

حفظ حقوق شهروندی راهبرد مقرر در فصل سوم قانون اساسی با عنوان «حقوق ملت» را مبنای تلاش و اقدام‌های خود در این خصوص قرار داده است. با این بینش و نگرش که در اجرای همه اصول قانون اساسی همواره اصول پیش‌بینی شده در فصل سوم بنیان تدبیر و کنش‌گری‌ها قرار می‌گیرد.

۶. معاونت حقوقی رییس‌جمهور، برای ایفاء نقش بنیادی و اثربخش در زمینه سیاست‌گذاری، نظارت، هماهنگی و برنامه‌ریزی حقوقی و انجام مأموریت‌های واگذار شده «راهبرد دانش‌بنیان بودن مجموعه سیاست و اقدام‌ها» را از رهگذر استفاده از اعضای هیأت علمی و پژوهشگران ممتاز حقوقی اتخاذ کرده است تا از یک‌سو، همکاری و هم‌افزایی این معاونت با دانشگاه‌ها و مراکز علمی تقویت شود و از سوی دیگر، مدیریت و کنشگری‌های حقوقی این مجموعه توسط دیدگاه‌پردازان حقوقی که دارای تجربه‌های مدیریتی حقوقی نیز بوده‌اند در بالاترین سطح آن، صورت پذیرد. اجرای این راهبرد به همکاری مداوم با دست‌کم پنجاه استاد، دانشیار، استادیار و پژوهشگر حقوق دانشگاه‌های برجسته و نیز همکاری موردی و موضوعی با تعداد بیشتری از اعضای هیأت علمی و پژوهشگران در این معاونت انجامیده است.

از این رو، در این دوره مدیریتی، مشارکت و همراهی دانشگاهیان و کارشناسان برجسته حقوقی به شکل‌های مختلف در چارچوب این معاونت تبلور یافته است. برای نمونه، علاوه بر توجه به راهبرد پیش‌گفته در فرآیند گزینش دانش‌مداران و انتصاب معاونان و مدیران این مجموعه و بهره‌مندی شماری از آنان در معاونت تحقیقات، آموزش و حقوق شهروندی، می‌توان به «شورای علمی معاونت حقوقی رییس‌جمهور» که با عضویت بیست نفر از معاونان و مدیران و مشاوران این معاونت و اعضای هیأت علمی از ابتدای این دوره مدیریت هر هفته و به‌صورت منظم تشکیل شده و می‌شود، کمیسیون‌های تخصصی «حقوق اساسی و شهروندی»، «حقوق بین‌الملل»، «حقوق کیفری»، «حقوق تجاری و اقتصادی» با عضویت استادان برجسته و کارشناسان با تجربه حقوق و همچنین کمیسیون «دیدگاه‌پردازی حقوقی» با عضویت شمار درخور توجهی از پژوهشگران نخبگان جوان حقوق اشاره کرد.

آشکار است که معاونت حقوقی رییس‌جمهور در پرتو این راهبرد و طرح دیدگاه‌های علمی نویافته، امکان آموزه‌سازی حقوقی و تبلور یافتن آنها در ابعاد مأموریت خود را یافته است. در این زمینه، تهیه و تدوین «سند اصلاح و توسعه نظام حقوقی کشور» نمونه‌ای برجسته و شایسته به‌شمار می‌رود.